

[Carsten Raft.]

gennemført. Det er sagt meget skarpt af en dygtig ung sydslesvigsk Leder; jeg vil ikke gøre hans Ord til mine, men jeg forstaar, hvad han mener. Han sagde til mig: Danske Politikere, som nu har lært Tyskerne at kende gennem 5 Aars Besættelse og alligevel vil paastaa, at der under tysk Styre kan blive fuld Frihed og demokratiske Rettigheder for os, de er enten naive Folk eller ogsaa er de Kynikere.

I Vurderingen af det, der sker i Sydslesvig, er det selvfølgelig Tempoet, Omsvingets Pludselighed, man særligt fæster sig ved. For et nøgternt Folk som det danske er det selvfølgelig svært at forstaa, at der paa halvandet Aar opstaar en Bevægelse, som allerede ved første Valg faar over Halvdelen af de hjemmehørende Stemmer med sig. Vi har fæstet Opmærksomheden saa stærkt ved de smaa danske Stemmetal, der stod som lysende Punkter i Sydslesvig efter 1920. Det har vænnet os til at se alt det andet som en ensartet og kompakt Tyskhed, noget, der faldt helt sammen med den øvrige Tyskhed i det store Rige. Men det er ikke helt rigtigt. Naar man taler med Folk dernede, bliver man klar over, at Afgørelsen i 1920 satte Skel. Det er Ting, som før har været fremme, og jeg lægger Vægt paa, at det ikke alene bliver understreget, men uddybet. Jeg ved, det er et Spørgsmaal, man ustandselig diskuterer, og jeg ved, at for Sydslesvigerne er der slet ikke nogen Diskussion derom, for de er saa klar over, at det ligger saaledes, som jeg gerne vilde have Lov at skildre det efter de Samtaler, jeg har haft med Folk dernede.

I 1920 blev Sydslesvig Grænse-land, og dets Befolkning kom ind under Grænse-mentaliteten. Om man saa hørte til den ene Part eller til den anden Part — og langt de fleste hørte jo til den anden Part. — Problemet var alligevel stillet!

Slesvig blev skaaret midt over. Grænsen kom til at gaa ganske nær ved Flensborg. Enhver kunde gaa over og se, hvordan der var paa den anden Side. Og der var jo helt anderledes. Ogsaa Folk længere sydfra kunde se det. En Frankfurter-Journalist skrev i Begyndelsen af 30'erne, at naar man passerede Grænsen ved Krusaa, var det ganske, som naar Kompagnichefen i Soldatertiden kommanderede „Rør“ til de marcherende Kolonner.

Danskerne arbejdede rundt om i Sydslesvig med deres Skoler og Kirker og holdt Problemet levende. Hjemstavnslære blev indført i Skolerne som et Resultat af

Slesvig-Holsteneriet i Afstemningstiden. Og selv om Undervisningen blev drejet nok saa fint, kunde det jo ikke skjules, at det var en Hjemstavns, der var saadan noget særligt ved, noget man ikke holdt af at tale om.

Med Nazisternes „Blut und Boden“ blev det værre endnu. Det kan godt være, det lyder en lille Smule kunstigt med disse Arier-Attester, men naar store Dele af Befolkningen *skulde* have dem, og andre Dele syntes, det var lige saa rart at have dem, og naar saa langt største Parten af Attesterne pegede nordpaa mod Danmark, mod Nordslesvig, saa er det ganske klart, at det var noget, man talte om, og som kom til at betyde noget i Diskussionen. Skulde man endelig se paa Jorden — jeg skal ikke komme ind paa hele Claus Eskildsens „Grænse-lære“, som jeg synes er en af de dejligste Bøger, der er skrevet paa Dansk, og som efter min Mening burde være Undervisningsstof i Skolerne —, skulde man se paa Stednavne og Bygninger, Avl og Drift, Klæder og Mad, Sæd og Skik, og hvad det nu alt sammen hedder — er man een Gang begyndt paa det i Sydslesvig, kan man ikke holde op —, saa kunde det jo ikke skjules, at det taler alt sammen Dansk og ikke Tysk.

Og da Nazisterne var væk, kom Flygtningene, fremmede Folk med fremmede Navne, fremmed Udseende og et helt andet Væsen. De fortalte, at de var Landsmænd og gjorde Krav paa Landsmandsskab og Gæsteret.

„Det er en Belæring“, skriver Peter Rohde,

„som har sat sig dybe Spor og har fremkaldt Afsky for denne Afsløring af den tyske Tyskhed, som ganske har overrumplet de provinsielle Nordmarks-beboere.“

For os er alt dette jo ikke nok. Vi spørger om Sindelaget, og vi forlanger det oven i Købet prøvet og vejjet. Men det er altsaa Erfaringen fra mange Samtaler dernede, at disse Grænseproblemer har spillet en ganske overordentlig stor Rolle. Og det kommer frem paa saa forskellig Maade, at det tydeligt nok ikke er et Paaskud, der nu gaar fra Mand til Mand i Propagandaen, men noget, der har ligget dybt og har virket i Dybden. Der var med andre Ord efter disse Folks Mening Forudsætninger for det, der er sket. Der har i Aarevis været Problemer, som førte frem til det skete Omsving. Og naar Sydslesvigerne nu hævder, at de er ikke en Del af det tyske Folk, naar de siger sig fri fra Preussen, fra Holsten og